

ЖІНКИ ПІД ЧАС ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 РОКІВ (ЗА СПОГАДАМИ ОДНОСЕЛЬЦІВ)

Решетар Діана, учениця 11 класу

Опорного закладу «Пришибський ЗЗСО

I-III ступенів Пришибської сільської ради»

Кременчуцького району Полтавської області

Керівник: Івахненко Оксана Юріївна, учитель історії

Контактний телефон: +38(098)0572067

Голодомор залишається однією з найжахливіших трагедій ХХ століття на сторінках української історії, жах якої закарбувався навічно у спогадах жертв. Цю масштабну подію не могли оминати увагою дослідники — занадто важкий тягар ліг на плечі українців того часу. Серед жертв, першими у поле зору потрапляли діти, тоді як доля жіноцтва довгий час не вважалася важливою темою для вивчення, гендерні аспекти Голодомору не були предметом вивчення.

Через патріархальні традиції та устої на той час більшість тих, хто чинив відкритий спротив владі, становили чоловіки (адже чоловік — батько, голова сім'ї, господар спільного майна родини). Тому репресій влади зазнавали насамперед чоловіки, тоді як жінки залишалися разом з іншими членами родини і змушені були брати на себе тягар відповідальності за сім'ю. Жінки становили переважну більшість тих, хто пережив Голодомор (наприклад, серед опитуваних жертв Голодомору в Пришибській громаді — 9 жінок та 2 чоловіків). Деякі спогади є яскравим прикладом відмінності у становищі жінки та чоловіка у ті часи: "...На хуторі Макаренки, де жила моя сім'я — я, найменша з дітей, батько, мати, три брати та сестра, люди жили одноосібно, заможного, переважно — середняки. Папа був плотником, столяром, їздив на

заробітки...” [Мазньова (Макаренко) М.О. 9.09.1923 р.н.] “Мама назбирала гречаної полови, напекла млинів, діти наїлись і мучились від болю, ми кричали. Батько був у Полтаві, робив на паровозоремонтному заводі, привіз макухи – таке добре!” [Звенигородська (Ващенко)З.І., 1927 р.н.].

Якщо чоловіка в першу чергу сприймають як особистість, оцінюють його розумові здібності, то жінка сприймається, як об’єкт, що має милувати око. Жінки мали чимало рушників, хусток, інших “жіночих” речей, які можна було обміняти на їжу чи щось інше задля виживання: “За одяг можна було виміняти кусок хліба. У матері було багато хусток, рушників, все виміняла в жменю муки чи бурячок у городі” [6] “Сестра поміняла за просиню кусочок хліба” [Ващенко П. М., 10.03.1925 р.н.] “В кого було золото, миколаївські кашемірові платки, мама декілька поміняла на якісь продукти (зерно, муку)” [Звенигородська (Ващенко)З.І., 1927 р.н.]

Роль жінки, як матері, стала також важливою в пережитих подіях. Більшість чоловіків або були відправлені на заслання або були на заробітках, чи помирали, що покладало на жінок важкий тягар боротьби не тільки за своє, а й за інше життя, за життя майбутнього покоління. В період жахливої дегуманізації, морального розпаду та руйнування норм суспільства, жінкам вдавалося зберегти ніжність та співчуття: “Мамина сестра жила в Пришибі. Коли я вийшла вже з патронату, то вона прийняла мене на рік, бо в мене не було нічого, а їй теж дати мені було нічого. Ще була в мене одна тьотя, вона помагала ховати нашу маму, а більше нічим не допомогла, казала, що в неї самої немає нічого” [Мазньова (Макаренко) М.О. 9.09.1923 р.н.] “Підгодовували тітки (картоплина, млинець)” [Звенигородська (Ващенко)З.І., 1927 р.н.]

Отже, спогади очевидців цілком віддзеркалюють стан жінок у суспільстві в період Голодомору. Втративши чоловіків, жінки мали боротися за життя дітей та старших членів сім’ї, а не тільки за своє. Жіноче майно стало останньою надією на виживання, що й допомогло мати мінімальні ресурси для

життя. В жорстоких умовах голоду жінки виявляли гуманність. Вони постають не як безсилі жертви тоталітарного режиму, а як мужні та витривалі особистості, які щоденно боролися проти системного насильства, знаходили стратегії та способи виживання задля порятунку життя.